

ΕΥΡΩΠΗ, ΕΤΟΙΜΑΣΟΥ ΓΙΑ ΕΝΑ ΤΑΡΑΧΩΔΕΣ 2012 (του Χένινγκ Μέγιερ)

☒ Καθώς το 2011 οδεύει προς το τέλος του, μπορούμε πια να πούμε ότι η χρονιά αυτή ήταν η πιο καταστροφική στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η κρίση της ευρωζώνης εξαπλώθηκε από την περιφέρεια στην καρδιά της, ενώ όλα τα πολιτικά και οικονομικά πακέτα διάσωσης υπήρξαν πολύ «λίγα» και πολύ καθυστερημένα. Πλησιάζοντας στο τέλος του έτους νιώθει κανείς πως οι ηγέτες της ΕΕ χρειάστηκαν περισσότερο χρόνο για να συμφωνήσουν στα τελευταία μέτρα που θα αποκαθιστούσαν την εμπιστοσύνη των αγορών απ' όσο χρειάστηκαν οι αγορές για να την ξαναχάσουν.

Επιπλέον, ακόμα και τα λίγα που έγιναν, δυστυχώς κινούνταν προς τη λάθος κατεύθυνση. Για παράδειγμα, η πολιτική λιτότητας που εφαρμόστηκε ταυτόχρονα σχεδόν σε όλη την Ευρώπη και η δημιουργία των επονομαζόμενων «φρένων χρέους», τα οποία ουσιαστικά δεν είναι παρά η θεσμοποίηση ενός αποτυχημένου πλαισίου σταθερότητας. Η τελευταία Σύνοδος Κορυφής του 2011, επίσης, προκάλεσε το μεγαλύτερο πολιτικό ρήγμα στην ιστορία της Ένωσης, με το Ηνωμένο Βασίλειο να μπλοκάρει μια αλλαγή της Συνθήκης, αφήνοντας την Ε.Ε. βαθιά διχασμένη και παγιδευμένη σε έναν ανόητο πόλεμο λέξεων. [...]

Αναπόφευκτα, πλέον, η παγκόσμια οικονομία εισέρχεται σε ακόμη μία περίοδο ύφεσης, η οποία είναι πιθανό να φτάσει σε επίπεδα κραχ σε ορισμένες χώρες. Την προηγούμενη εβδομάδα, η πρόεδρος του ΔΝΤ Κριστίν Λαγκάρντ απηύθυνε μια προειδοποίηση όχι μόνο για τη διαφαινόμενη ύφεση, αλλά και εναντίον των πολιτικών του προστατευτισμού και της απομόνωσης εν ονόματι του «εθνικού συμφέροντος», στα πρότυπα της δεκαετίας του 1930. Χαρακτήρισε, και είχε δίκιο, τις άστοχες εσωτερικές πολιτικές κάθε κράτους ως αυτοκαταστροφικές, με μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους

όρους. Ο προστατευτισμός θα προκαλέσει αμυντικές αντιδράσεις, οι οποίες θα περαιτέρω επιδεινώσουν τη συνολική κατάσταση• με τον τρόπο αυτό το κραχ γίνεται μια αυτοεκπληρούμενη προφητεία. Ο πλανήτης έχει βρεθεί και στο παρελθόν σε παρόμοια κατάσταση – με άσχημο μάλιστα τέλος.

Απέναντι σε αυτό το ζοφερό σκηνικό, τι μπορεί να επιφυλάσσει το 2012 για την Ευρώπη; Μερικά χρόνια πριν οι Kaiser Chiefs τραγούδαγαν: «I Predict A Riot». Αν συνεχίσουμε στο ίδιο μοτίβο, εγώ προβλέπω για το 2012 περισσότερες από μία εξεγέρσεις. Ένα από τα καινούργια στοιχεία της χρονιάς που φεύγει, το οποίο απορρέει από συγκυρίες όπως η Αραβική Άνοιξη, η ακτινοβολία του κινήματος Occupy και οι μαζικές διαμαρτυρίες ενάντια στην εφαρμοζόμενη οικονομική πολιτική σε Ισπανία και Ελλάδα, ήταν η ανάδυση νέων κοινωνικών κινημάτων και η ευρεία χρήση της τεχνολογίας για τον συντονισμό της δράσης τους. Εφόσον το τζίνι βγήκε απ' το μπουκάλι, είναι σχεδόν αδύνατο πια να το ξανακλείσει κανείς μέσα. Έτσι, παρεκτός κι αν οι αιτίες της διαμαρτυρίας αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά, κάτι που φαίνεται απίθανο, η κοινωνική αναταραχή αναπόφευκτα θα συνεχιστεί και θα ενταθεί τη χρονιά που μας έρχεται.

Υπάρχει, λοιπόν, κάποιο θετικό σενάριο για το 2012; Η κρίση της ευρωζώνης βρίσκεται στο επίκεντρο της παγκόσμιας οικονομικής αβεβαιότητας και των καταστροφικών, ενδεχομένως, κοινωνικών συνεπειών της. Για τον λόγο αυτό, η πολιτική της Ε.Ε. για την επίλυση της κρίσης στην ευρωζώνη το 2012 είναι γεγονός παγκόσμιας σημασίας. Τα επιμέρους μέτρα που απαιτούνται έχουν συζητηθεί ευρέως και είναι ήδη γνωστά. Ωστόσο, αν οι ηγέτες της ΕΕ δεν αλλάξουν άρδην πορεία και δεν καμφθούν τα πολιτικά και νομικά εμπόδια ώστε να μετατραπεί η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε δανειστή έκτακτης ανάγκης, να καταρτιστούν σχέδια για μια πραγματική δημοσιονομική ένωση, να εισαχθεί το ευρωμόλογο, να χαραχθεί μια στρατηγική για νέα ανάπτυξη, να πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, τόσο στις χώρες με πλεόνασμα όσο και στις ελλειμματικές, και εν τέλει μια μεταρρύθμιση του

χρηματοπιστωτικού τομέα, δεν υπάρχουν πολλές ελπίδες να ξεπεραστεί το σημερινό ζοφερό τοπίο.

Δυστυχώς, το κακό σενάριο μοιάζει πιο πιθανό. Αν οι ηγέτες της Ε.Ε. συνεχίσουν να προωθούν τις άστοχες πολιτικές τους, υποχρεώνοντας τις χώρες που αντιμετωπίζουν την κρίση σε μειώσεις του ΑΕΠ που αντιστοιχούν σε επίπεδα βαθιάς ύφεσης και ακόμη υψηλότερη ανεργία, η όλη κατάσταση θα εξελιχθεί με γοργούς ρυθμούς. Υπ' αυτές τις συνθήκες, δεν υπάρχει καμία πιθανότητα να μειωθεί το χρέος κάθε κράτους• έτσι το κοινωνικό κόστος θα αυξηθεί, ενώ οι χρεοκοπίες και οι αναγκαστικές έξοδοι από την ευρωζώνη θα γίνουν πολύ πιο πιθανές. Ο ήδη αδύναμος ευρωπαϊκός τραπεζικός τομέας δεν θα είναι σε θέση να αντέξει το σοκ της εξόδου διαφόρων χωρών από το ευρώ –είναι πολύ απίθανο να φύγει μία μόνο χώρα, αν το ευρώ αρχίσει να καταρρέει– προκαλώντας μια ακόμη κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και εκτεταμένες νομικές διαμάχες. [...]

Χένινγκ Μέγιερ

Ο Henning Meyer είναι επισκέπτης καθηγητής στο London School of Economics και διευθυντής του Social Europe Journal. Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην «Guardian», στις 19.12.2011.

Μετάφραση: Μάνος Αυγερίδης

Πηγή: Ενθέματα

Φωτό: wikipedia